

Ankilozan Spondilitis ile Paratiroid İlişkileri*

Dr. Orhan ÖZCAN**

Dr. Mustafa YURTKURAN***

Dr. Merih YURTKURAN****

Dr. Selçuk KÜÇÜKOĞLU****

ÖZET

Ankilozan Spondilitisli 26 hastada paratiroid fonksiyonları araştırıldı ve Ankilozan Spondilitis ile Primer Hiperparatiroidizm arasındaki ilişkiler tartışıldı.

SUMMARY

THE RELATIONSHIP BETWEEN ANKYLOSING SPONDYLITIS and PARATHYROID FUNCTIONS

Parathyroid functions are studied in 26 cases of Ankylosing Spondylitis and the relationship between Ankylosing Spondylitis and Primary Hyperparathyroidism is discussed.

1973 yılında Mayo Kliniğinden Thomas W. Bunch¹ 1970-1973 yılları arasında Mayo Kliniğine başvuran Ankilozan Spondilitisli üç hastada aynı zamanda primer hiperparatiroidizm saptamıştır. Yazar bu iki ender hastalığın bir arada görülme-

sinin rastlantı faktöründen üç kat fazla olduğunu ve bu üç olgusunu yayımlamak-taki amacın bu iki hastalığın birbirleriyle ilişkisi olabileceği üzerine dikkati çekmek olduğunu bildirmiştir.

1969 yılında Chaykin L.B.² Hipoparatiroidizm ile Ankilozan Spondilitisin bir arada bulunduğu olgular yayımlamış ancak bunların sakroiliak eklemlerinin sağlam olduğuna değinmiştir. Sonraları bu olguların başka bir hastalık olabileceği düşünülmüştür. Williams H.R.³ ailesel hipofosfatemili hastaların vertebral radyolojik bulgularının ankilozan spondilitisine ileri derecede benzerlik gösterdiğini bildirmiştir. Bilindiği gibi hipofosfatemi-de de hiperparatiroidizme benzer biçimde tubuluslardan fosfor yitimi olmaktadır. Öte yandan ankilozan spondilitiste yaygın osteoporozun varlığı ve hastalığın ileri devrelerinde kolumna vertebralis çevresindeki yumuşak dokularda hastalığın

(*) 24-26 Mayıs 1979 Tarihli İzmir VII. Ulusal Rehabilitasyon Kongresinde Bildiri olarak sunulmuştur.

(**) Bursa Tıp Fakültesi Fizik Tedavi, Rehabilitasyon ve Hidroklimatoloji Kürsüsü Öğretim Üyesi

(***) Bursa Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Kürsüsü Uzmanı

(****) Bursa Tıp Fakültesi Fizik Tedavi, Rehabilitasyon ve Hidroklimatoloji Kürsüsü Asistanları

kendine özgü kalsifikasyon oluşması, bu hastalık ile Ca-P metabolizmasının ve dolayısıyla paratiroid arasında bir ilişki olabileceği izlenimini vermektedir. Bu noktadan hareketle ankilozan spondilitle paratiroid arasındaki varsayılan ilişkiyi açığa çıkarabilmek amacıyla paratiroid fonksiyon testlerini araştırmayı amaçladık.

GEREÇ ve YÖNTEM

Çalışma 1976-1978 yılları arasında Bursa Tıp Fakültesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Kliniğine başvuran ankilozan spondilitisli 26 hastada yapıldı. Hastaların tümü erkekti, yaşları 19-44 arasında değişmekteydi. Ortalama yaş 31,5 idi.

Ankilozan spondilitisin kesin tanısı için aşağıdaki muayene bulgularından yararlandı. Erken başlangıç, belde ağrı ve tutukluk, lomber omurlarda her üç yönde hareket kısıtlılığı, dördüncü interkostal aralık düzeyinden ölçülen göğüs sığasının 2,5 cm.den az olması, radyolojik olarak ileri derecede sakroileitis, sakroiliak eklemlerde bir yada birkaç yerde erezyon, genişleme, daralma yada kısmi ankiloz ve paraspinal ligamanların ossifikasyonları.

Hastaların paratiroid fonksiyonları Bursa Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Kürsüsü Nefroloji Laboratuvarında araştırıldı. Böbrek fonksiyonlarında patoloji bulunan hastalar araştırma kapsamından çıkarıldı.

Hastaların serum, kalsiyum, fosfor, kreatinin ve alkalin fosfotaz düzeylerine bakıldı. İdrarda kalsiyum, fosfor ve kreatin miktarları⁴ ölçüldü. Paratiroid fonksiyonlarını belirlemek için TRP (Tubuler reabsorption phosphor) testi uygulandı. Çalışmada TRP testi Hamburger yöntemi-ne göre yapıldı⁵.

BULGULAR

Yaşları 19-44 arasında değişen 26 hastada serum alkali fosfataz, serum Ca^{++} , serum fosfor ve TRP düzeyleri gereç ve yöntem bölümünde anlatılan metodlarla saptandı. Hastaların tümünde, Tablo 1'de de gösterildiği gibi, serum alkali fosfotaz, Ca^{++} ve P^{-} düzeyleri normaldi, ancak 3 hastada TRP (4, 11, 12 no'lu olgular) hiperparatiroidizm izlenimini vermektedir.

TARTIŞMA

Giriş bölümünde de değinildiği gibi paratiroid hastalıklarında ana bulgular kemik sisteminde gözlenmekte ve Ca-P metabolizmasının sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Ankilozan Spondilitislielerde de vücutta büyük miktarlarda kalsiyum birikimi olmaktadır. Bu da ankilozan spondilitisin Ca-P metabolizmasını düzenleyen paratiroidlerle bir ilişkisi olabileceğini akla getirmektedir.

Bulgular bölümünde açıklandığı gibi 26 olgunun üçünde TRP'si hiperparatiroidizmi izlenimini vermektedir. Ancak öteki testler ve radyolojik bulgular TRP de elde edilen sonuçları desteklememektedir. Bu durumu, hiperparatiroidizmde çoğu kez radyolojik bulguların çok geç görülmesine bağlamaktayız.

SONUÇ

Üç olgumuzdaki örnekle bu iki ender hastalığın arasında kesin bir bağlantı olduğu savında değiliz. Ancak konuya açıklık getirmek için ankilozan spondilitisli hastaları bu yönleri ile de incelemenin yararlı olacağı kanısındayız.

Bulgular		Serum	Serum	Serum	TRP
Hasta No.	Yaş	Alk. Fos.	Fosfor	Kalsiyum	(N: % 80 - 95)
1	21	2.1	3.1	10.1	% 86.7
2	35	3	4	9.6	% 84.4
3	22	1.5	4.2	10.6	% 91.5
4	21	2	2.6	10.9	% 71.5 (x)
5	33	2.4	4	10.4	% 84
6	41	2.6	3.4	10.6	% 84.75
7	19	2.9	4	10.2	% 85
8	26	3.1	4	10	% 86.4
9	41	3.2	3.6	9.7	% 87
10	44	2.9	4.2	10.4	% 81
11	35	1.2	3	10	% 65 (x)
12	20	0.5	4.2	9.8	% 70 (x)
13	21	1.3	4.2	10	% 93.1
14	27	1.1	3.5	10.2	% 94
15	19	0.2	4.2	9.6	% 84
16	43	1	2.9	9.8	% 95
17	24	0.9	3.7	9.4	% 94.5
18	22	1	4	10.8	% 93.8
19	21	2.9	3.3	9.8	% 95
20	20	1.8	3.8	10	% 94.9
21	36	2.9	4.3	9.4	% 91.1
22	20	0.9	4.7	10.6	% 95
23	24	1.3	3.8	10.4	% 94.7
24	37	2.5	5.4	10.6	% 87.7
25	42	1.6	3.2	10	% 89.1
26	19	2.2	3.2	9.9	% 89

Tablo: 1 - 26 olgunun Serum Alkali Fosfataz, Ca^{++} , p^{-} ve TRP Düzeyleri

(x) İşaretili Olanlar TRP Testinde Hiperparatiroidizm izlenimi verenlerdir.

KAYNAKLAR

1. BUCHN, W. THOMAS, HUNDER, G. GENE: Ankylosing spondylitis and primary hyperparathyroidism. JAMA 225: 1108, 1973.
2. CHAYKIN, L.B., FRAME, B., SIP-
LER, J.W.: Spondylitis.: A Clue to
hypoparathyroidism. Ann. Intern.
Med. 70: 995, 1965.
3. WILLIAMS, H.R.: Textbook of En-
docrinology 4th Edition, W.B. Saun-
ders Comp. Philadelphia, London,
Toronto, 1968, p.847-961.
4. ARAS, K., EREŞ, G.: Klinik Biokim-
ya IV, Ankara Üniversitesi Basımevi,
1970, s. 574.
5. HAMBURGER, J.: Nephrology. Vol.
II. Part 8, Second Edition, W.B.
Saunders Comp. Philadelphia, Lon-
don, Toronto, 1968, p. 1103-1119.